

УДК 341.217(4-67):342.8(477)

Публікація: 31.05.2026

doi.org/10.30970/jcl.2.2026.4

Ірина Юркевич

Доктор філософії з права, доцент кафедри кримінального права та процесу, заступниця декана юридичного факультету Західноукраїнського національного університету, Тернопіль, Україна
ORCID ID: 0000-0001-8025-8156
E-mail: i.yurkevich@wunu.edu.ua

Арсен Романів

Студент юридичного факультету Західноукраїнського національного університету студент історичного факультету Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка, Тернопіль, Україна
ORCID ID: 0000-0002-7420-5207
E-mail: arsromh@gmail.com

Подано до друку: 26.02.2026

Рецензія 1: 29.04.2026

Рецензія 2: 22.04.2026

Затверджено до друку: 14.05.2026

УКРАЇНА ТА ЇЇ ПЕРШІ ВИБОРИ ДО ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ: ФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВЧОЇ ОСНОВИ І ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

UKRAINE AND ITS FIRST ELECTIONS TO THE EUROPEAN PARLIAMENT: FORMATION OF THE LEGISLATIVE FRAMEWORK AND POLITICAL CULTURE

Iryna Yurkevych | Arsen Romaniv

Associate Professor of the Criminal Department Law and Process Deputy Dean of the Faculty of Law West Ukrainian National University, Ternopil, Ukraine /

Student of the Faculty of Law West Ukrainian National University, Student of the Faculty of History Ternopil National Pedagogical University Named After V. Hnatyuk, Ternopil, Ukraine

Abstract | The article examines the foundations of European Union legislation in relation to elections to the European Parliament (Treaty on European Union, Treaty on the Functioning of the European Union, European Electoral Act of 1976). The features of combining the pan-European rules for holding elections to the European Parliament with the national legislation of the European Union member states are analyzed. The prospects for the formation of uniform pan-European electoral rules based on historical experience and legislative proposals are assessed. Considerable attention is paid to the formation of Ukrainian legislation on holding elections to the European Parliament, taking into account the situation of Ukraine at the time of its probable accession to the European Union. The need to appeal to the Constitutional Court of Ukraine to provide a decision on the interpretation of Article 69 of the Constitution of Ukraine in the context of elections to the European Parliament is substantiated. Attention is focused on the relevance for Ukraine of the experience of the Republic of Cyprus in holding elections to the European Parliament in connection with the probable presence of uncontrolled territories. The adoption of a separate Law of Ukraine, which will regulate elections to the European Parliament on the territory of Ukraine and in a complex with amendments to individual Laws of Ukraine and probable amendments to the Constitution of Ukraine with the need for approval by an all-Ukrainian referendum, is proposed. The problem of forming the political culture of Ukrainian citizens in the context of European elections through the cultivation of the European identity of the Ukrainian people is separately considered. The importance of the role of national political parties in interaction with pan-European parties and groups in the European Parliament in this process is analyzed.

Keywords: elections to the European Parliament, reform of the electoral legislation of the European Union, European integration of Ukraine, political culture of voters.

Анотація | У статті досліджено основи законодавства Європейського Союзу в частині виборів до Європейського парламенту (Договір про Європейський Союз, Договір про функціонування Європейського Союзу, Європейський виборчий акт 1976 року). Проаналізовано особливості поєднання загальноєвропейських правил проведення виборів до Європейського парламенту із національним законодавством держав-членів Європейського Союзу. Дано оцінку перспективі формування єдиних загальноєвропейських виборчих правил на основі історичного досвіду та законодавчих пропозицій. Значну увагу звернено формування українського законодавства щодо проведення виборів до Європейського парламенту із врахуванням становища України на момент ймовірного вступу до Європейського Союзу. Обґрунтовано необхідність звернення до Конституційного Суду України щодо надання рішення щодо тлумачення статті 69 Конституції України у контексті виборів до Європейського парламенту. Акцентовано увагу на актуальності для України досвіду Республіки Кіпр у проведенні виборів до Європейського парламенту у зв'язку із ймовірною наявністю непідконтрольних територій. Запропоновано прийняття окремого Закону України, який регулюватиме вибори до Європейського парламенту на території України і комплексі із змінами до окремих Законів України і ймовірними змінами до Конституції України із необхідністю затвердження всеукраїнським референдумом. Окремо розглянуто проблему формування політичної культури українських громадян у контексті європейських виборів через плекання європейської ідентичності Українського народу. Проаналізовано вагомість у цьому процесі ролі національних політичних партій у взаємодії з загальноєвропейськими партіями та групами у Європейському парламенті.

Ключові слова: вибори до Європейського парламенту, реформа виборчого законодавства Європейського Союзу, європейська інтеграція України, політична культура виборців.

Постановка проблеми. Закріплення незворотності європейського та євроатлантичного курсу України в Конституції України відображає сучасне прагнення Українського народу до набуття повноправного членства в Європейському Союзі та Організації Північноатлантичного договору, що зумовлює внутрішньодержавну трансформацію відповідно до стандартів цих організацій. Це означатиме для держави набуття як прав і можливостей, так і обов'язків у межах таких міждержавних об'єднань. Після набуття Україною повноправного членства в ЄС українські громадяни матимуть змогу впливати на політику ЄС через своїх представників у Європейському парламенті - законодавчому органі ЄС. Хоча за роки незалежності Україна накопичила значний досвід проведення

виборів, їй доведеться вперше зіткнутися з виборами до Європейського парламенту. Це - комплексний виклик для України, адже він потребує як законодавчого врегулювання їхнього проведення в державі, так і формування нової політичної культури громадян та їхньої активної участі в європейському політичному житті задля впливу на майбутнє Європи. В українській правничій науці та суспільно-політичному житті посилюється обговорення повоєнних виборів, проте дискурс щодо виборів до Європейського парламенту практично відсутній, хоча є перспектива, що Україна візьме в них участь уже наприкінці 20-х - на початку 30-х років XXI століття.

Варто зауважити, що після початку роботи над цим дослідженням вийшла публікація заступника голови Центральної виборчої комісії Віталія Плукара та радника голови Центральної виборчої комісії Олександра Ключева «Вибори до Європарламенту в Україні: мрія, до якої треба готуватися вже зараз», у якій автори зазначили: «Євроінтеграція - це складне управління часом і пріоритетами, коли треба одночасно вирішувати завдання у різних сферах. Але водночас не варто розглядати жодну з цілей як відкладену на кращі часи. Навпаки, стратегічна гра вдовгу - це те, що дозволить нам впевнено інтегруватися в європейську політичну спільноту. І законодавство про вибори до Європарламенту є частиною цього стратегічного шляху»¹. Це є ще одним підтвердженням актуальності цього дослідження та відповідного тематичного напрямку у вітчизняній юриспруденції.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Українські вчені, які досліджують вибори до Європейського парламенту, зосереджують увагу переважно на політичних аспектах впливу результатів волевиявлення на загальну політику ЄС та дипломатичні відносини з Україною. Результати виборів 2024 року проаналізували Н. А. Вінникова, М. П. Зан, А. Ю. Ключкович, А. Ю. Мартинов, Ю. О. Остапеч та інші. Напрацювання українських учених-правників обмежуються дослідженням місця Європейського парламенту в інституційному механізмі ЄС та висвітленням загальних відомостей про вибори. Серед них - К. В. Бережна, О. А. Ганжук, Д. О. Гребенюк, І. Ю. Дір, Н. В. Камінська, Н. О. Максименцева, Ю. С. Прокопенко, Л. Г. Фалалєєва, О. Д. Чепель, Г. І. Юдіна та інші. Єдиною працею з цієї проблематики є комплексне дослідження «Законодавство ЄС про вибори та зобов'язання України», проведене Міжнародною фундацією виборчих систем у 2023 році. Значну його частину присвячено аналізу основних питань організації виборів до Європейського парламенту на основі досвіду держав-членів ЄС.

Мета статті - моделювання організаційних питань, пов'язаних із проведенням імовірних виборів до Європейського парламенту в Україні після набуття нею повноправного членства, а також висвітлення викликів щодо формування політичної культури участі громадян України у виборах до Європейського парламенту.

Виклад основного матеріалу. *Законодавча основа проведення на національному рівні.* Лісабонський договір, який заклав сучасні основи функціонування ЄС шляхом внесення змін до Договору про Європейський Союз та Договору про заснування Європейської спільноти, визначає лише основні принципи виборів до Європейського парламенту. Загальним для всіх держав-членів ЄС є принцип обрання членів Європейського парламенту строком на 5 років на основі загального прямого виборчого права шляхом вільного таємного голосування відповідно до ч. 3 ст. 14 Договору про Європейський Союз². Згідно з ч. 1 ст. 223 Договору про функціонування Європейського Союзу, Європейський парламент має повноваження розробляти пропозиції щодо встановлення положень про обрання його членів на основі загального прямого виборчого права відповідно до єдиної процедури в усіх державах-членах або згідно зі спільними для всіх держав-членів принципами³. Наразі ЄС керується Європейським виборчим актом 1976 року. Стаття 1 цього акта підтверджує принцип

¹ Вибори до Європарламенту в Україні: мрія, до якої треба готуватися вже зараз.

URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2025/08/13/7217885>.

² Consolidated version of the Treaty on European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02016M%2FTXT-20250315>.

³ Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02016E%2FTXT-20250315>.

голосування на основі загального виборчого права шляхом вільного таємного голосування та встановлює загальне правило щодо проведення голосування в державах-членах за системою пропорційного представництва або преференційних списків. Щодо інших організаційних питань проведення виборів до Європейського парламенту державам-членам ЄС надається свобода регулювання за допомогою національних правил, які не повинні впливати на пропорційний характер виборчої системи, згідно зі статтею 8 Європейського виборчого акта⁴. Нині така основа для проведення виборів базується на трьох ключових ідеях: відсутності єдиної виборчої процедури для всіх держав-членів ЄС; відсутності єдиної виборчої системи від етапу висунення кандидатів до обрання депутатів за результатами голосування; існуванні загальних принципів у Європейському виборчому акті 1976 року за одночасного регулювання виборчого процесу національними законами відповідно до національних виборчих систем⁵.

Наразі невідомо, чи збережуться ці правила під час виборів до Європейського парламенту на момент імовірного вступу України до ЄС, оскільки Союз готується до реформування виборчої системи за єдиними стандартами. Історично ідея єдиного підходу до виборів бере початок із часу трансформації Європейського парламенту в представницький орган, що безпосередньо обирається громадянами держав-членів тогочасної Європейської економічної спільноти наприкінці 1960-х - на початку 1970-х років. У 1972 році робоча група «Про розширення повноважень Європейського парламенту» під керівництвом французького конституціоналіста Жоржа Веделя опублікувала звіт за результатами роботи, у якому головним пріоритетом було визначено якнайшвидше проведення прямих загальних виборів, які спочатку мали відбуватися на основі національних виборчих систем, а згодом - єдиного виборчого закону. Згодом французький політик Шетло Паньїн, призначений у 1973 році відповідальним за розроблення правил проведення європейських виборів, вирішив відокремити питання загальних прямих виборів від дискусійного питання єдиної виборчої системи. За результатами напрацювань у 1975 році було ухвалено перший варіант документа, а в 1976 році узгоджено Європейський виборчий акт, де порівняно з попередньою версією зазначено, що процедура голосування визначається кожною державою окремо, проте в майбутньому Європейський парламент розробить єдину систему голосування⁶. На цій основі було проведено перші прямі вибори до Європейського парламенту 1979 року, але кінцевою метою залишалось створення єдиної виборчої системи.

У травні 2022 року Європейський парламент запропонував реформу виборчого законодавства, яка передбачає запровадження загальноєвропейського виборчого округу на додачу до національних, де додатково обиратимуть депутатів на основі збалансованого регіонального представництва, які балотуватимуться від об'єднань національних або загальноєвропейських партій. Також пропонується надати громадянам ЄС можливість прямого обрання Президента Єврокомісії на виборах, забезпечити рівний доступ до виборів для всіх громадян ЄС (зокрема, право балотуватися з 18 років), передбачити можливість голосування поштою, встановити мінімальний бар'єр у 3,5% для виборчих округів, де обирається понад 60 депутатів до Європейського парламенту, а також визначити День Європи (9 травня) як загальноєвропейський день голосування тощо. Ідея створення загальноєвропейського органу, який займатиметься адмініструванням виборів та забезпеченням дотримання нових правил, посилює уніфікацію виборчої процедури та сприяє подальшій європейській інтеграції⁷. Водночас законодавча процедура в ЄС є досить тривалою, оскільки пропозиції щодо реформування потребують одноголосного схвалення Радою ЄС, проведення голосування в

⁴ Act concerning the election of the members of the European Parliament by direct universal suffrage. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A01976X1008%2801%29-20020923&qid=1753967868803>.

⁵ Максименцева Н.О. Новації європейського законодавства про вибори: досвід для України. Юридичний науковий електронний журнал. № 5. 2023. С. 48. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-5/8>.

⁶ Морозов С. О. Перші вибори до Європейського Парламенту на основі прямого загального голосування 1979 року. Історичні студії суспільного прогресу. 2017. Вип. V. С. 42-43.

⁷ European Parliament legislative resolution of 3 May 2022 on the proposal for a Council Regulation on the election of the members of the European Parliament by direct universal suffrage, repealing Council Decision (76/787/ECSC, EEC, Euratom) and the Act concerning the election of the members of the European Parliament by direct universal suffrage annexed to that Decision (2020/2220(INL) - 2022/0902(APP)) URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52022AP0129&qid=1680612693348>.

Європейському парламенті та затвердження всіма державами-членами відповідно до їхніх конституційних вимог⁸. Наразі зміни до Європейського виборчого акта не внесені, тому вибори 2024 року проводилися за чинними правилами, і невідомо, коли цей процес реформування завершиться.

Така тривалість процесу внесення змін свідчить про сумнівність того, що єдині виборчі правила будуть запроваджені до моменту імовірного вступу України до ЄС. На думку президентки Європейської комісії Урсули фон дер Ляєн, якщо Україна продовжуватиме реформи з нинішньою швидкістю та якістю, вступ держави до ЄС може відбутися навіть до 2030 року⁹. Отже, за умови належного проведення реформ, визначених на шляху до вступу в ЄС, Україні необхідно готуватися до формування національної законодавчої основи для проведення виборів до Європейського парламенту.

З огляду на обмежений обсяг статті неможливо надати вичерпні рекомендації щодо організації та проведення виборів до Європейського парламенту на території України. На нашу думку, процедура голосування не має відрізнятися від тієї, що застосовувалася на парламентських виборах за пропорційною системою в загальнодержавному окрузі, чому сприяє свобода розсуду в організації голосування на власній території, яку надає європейське законодавство. Тобто Україні достатньо буде адаптувати засади національної виборчої системи до виборів до Європейського парламенту з урахуванням особливостей, пов'язаних з обранням представників до наднаціонального органу ЄС.

Першочерговим дискусійним питанням є те, у формі якого саме нормативно-правового акта будуть закріплені правила проведення виборів до Європейського парламенту на території України. Це також пов'язано з питанням щодо політичних прав іноземців - громадян держав-членів ЄС в Україні, що потребує системного аналізу розділу III Конституції України (статті 69-74), який регулює питання виборів і референдумів. Згідно зі статтею 69 Конституції України народне волевиявлення здійснюється через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії. Відповідно до ч. 1 ст. 70 Конституції України право голосу на виборах і референдумах мають громадяни України, які досягли на день їх проведення вісімнадцяти років¹⁰.

На нашу думку, тлумачення статті 69 Конституції України в поєднанні зі статтею 5 Конституції України дає змогу зробити висновок, що вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії є виявом волі Українського народу з метою формування органів державної влади та місцевого самоврядування. Особи, обрані під час виборів Президента України та народних депутатів України, наділяються представницьким мандатом, наданим Українським народом, а обрані на місцевих виборах - представницьким мандатом від територіальних громад. Можливість участі у виборах лише громадян України є цілком зрозумілою, оскільки це забезпечує незалежність і суверенітет України під час формування органів державної влади. Конституційний Суд України зазначає, що застосоване в преамбулі Конституції України поняття «Український народ - громадяни України всіх національностей» охоплює всіх індивідів, незалежно від їхньої етнічної належності, які мають сталий юридичний зв'язок з Україною, тобто українське громадянство¹¹. Отже, розділ III Конституції України «Вибори. Референдум» у чинній редакції стосується народного волевиявлення, здійсненого Українським народом, з метою надання представницького мандата особам, які здійснюють владні повноваження в Україні.

Натомість депутат Європейського парламенту має представницький мандат не від держави чи округу в державі, де його було обрано, а репрезентує інтереси всіх громадян ЄС, не обмежуючись

⁸ Законодавство ЄС про вибори та зобов'язання України. URL: <https://www.ifesukraine.org/wp-content/uploads/2024/01/zakonodavstvo-eu-pro-vyboru-ta-zabovyazannia-ukrainy.pdf>.

⁹ Президентка Єврокомісії відповіла, чи зможе Україна стати членом ЄС до 2030 року. URL: <https://www.unian.ua/world/vstup-ukrajini-v-yes-ursula-fon-der-lyayen-vidpovila-chi-ce-mozhливо-do-2030-roku-12926007.html>.

¹⁰ Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr>.

¹¹ Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 14.07.2021. № 1-п/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-21>.

інтересами власної країни, що відображає принцип народного представництва в загальному механізмі функціонування ЄС¹². Тобто депутати Європейського парламенту, обрані в Україні, представлятимуть інтереси не лише України, а й усіх європейських націй, тому їхнє обрання, на нашу думку, не охоплюється правовідносинами, врегульованими розділом III Конституції України. Для остаточного вирішення цього питання відповідному суб'єкту варто звернутися з конституційним поданням із запитанням: «Чи підпадають під нормативно-правове регулювання розділу III Конституції України «Вибори. Референдум» вибори до Європейського парламенту в розумінні статей 5, 69 Конституції України?» У разі якщо Конституційний Суд України дійде висновку, що підпадають, це потребуватиме внесення відповідних змін до Конституції України. У будь-якому разі Конституція України потребуватиме змін до розділу III у зв'язку із зобов'язанням надати виборчі права громадянам держав-членів ЄС на виборах до органів місцевого самоврядування (що передбачено пунктом «б» частини другої статті 20 Договору про функціонування Європейського Союзу) водночас із можливістю голосувати на виборах до Європейського парламенту за місцем свого проживання¹³. Такі зміни обов'язково потребуватимуть затвердження на всеукраїнському референдумі відповідно до частини першої статті 156 Конституції України¹⁴.

З огляду на нашу позицію, включення окремої книги щодо правил проведення виборів до Європейського парламенту до Виборчого кодексу України є нелогічним. Адже, згідно з частиною першою статті 3 Виборчого кодексу України, відповідно до Конституції України в Україні проводяться такі типи виборів: вибори Президента України; вибори народних депутатів України; місцеві вибори: вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим; вибори депутатів сільської, селищної, міської ради; вибори сільського, селищного, міського голови; вибори депутатів районної ради; вибори депутатів обласної ради; вибори депутатів районної у місті ради (у містах, де утворено такі ради)¹⁵. Отже, найдоцільніше це зробити у формі окремого Закону України «Про вибори до Європейського парламенту на території України».

Для формування національної основи організації виборів до Європейського парламенту необхідно розуміти, якою буде Україна на момент вступу до ЄС, особливо в контексті суверенітету над своєю територією. На тлі мирних ініціатив Президента США Дональда Трампа дедалі ймовірнішим видається завершення війни в Україні шляхом заморожування по лінії зіткнення, що означатиме наявність непідконтрольних Україні регіонів, а отже, потребуватиме врахування цього чинника під час організації виборів. Прогноз чисельності населення України безпосередньо впливатиме на кількість депутатів Європейського парламенту, які обиратимуться від нашої держави. Згідно з оцінкою Інституту демографії та проблем якості життя Національної академії наук України, станом на липень 2024 року на території України проживало 35,8 млн осіб, зокрема на підконтрольних територіях - 31,1 млн осіб, проте цей показник надалі лише знижуватиметься¹⁶. Єдиним способом точно встановити чисельність населення України стане проведення всеукраїнського перепису населення, який не проводився з 2001 року. Якщо тенденція до скорочення чисельності населення збережеться, то варто орієнтуватися приблизно на 30 млн осіб на підконтрольній території, за такого показника Україна посідатиме місце між Польщею (38 млн осіб) та Румунією (19,8 млн осіб) за кількістю населення. Оскільки на виборах 2024 року Польща мала 53 місця, а Румунія - 33, саме в таких межах перебуватиме ймовірне представництво України в Європейському парламенті.

¹² Ткач Б. А. Інституціональні форми політичної відповідальності в Європейському Союзі. Молодий вчений. 2017. № 6. С. 51.

¹³ Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02016E%2FTXT-20250315>.

¹⁴ Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>.

¹⁵ Виборчий кодекс України: Закон України від 19.12.2019 р. № 396-ІХ. Дата оновлення: 31.12.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/396-20>.

¹⁶ Про схвалення Стратегії демографічного розвитку України на період до 2040 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.09.2024 р. № 922-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-2024-%D1%80>.

Слід також враховувати, що загальна чисельність депутатів Європейського парламенту не може перевищувати 751 особу, а на виборах 2024 року було розподілено 720 мандатів¹⁷.

Ці чинники безпосередньо впливатимуть на проведення виборів до Європейського парламенту в Україні. Аналізуючи досвід держав-членів ЄС, варто передусім звернути увагу на Республіку Кіпр. Як на момент вступу до ЄС у 2004 році, так і сьогодні вона не контролює близько 40 % території на півночі острова, яка була окупована самопроголошеною «Турецькою Республікою Північного Кіпру» внаслідок турецького вторгнення 1974 року. На Кіпрі голосування відбувається згідно із Законом «Про обрання членів Європейського парламенту» від 2004 року. Шість мандатів, закріплених за Кіпром, розподіляються з розрахунку на все населення держави, зокрема й мешканців непідконтрольних регіонів, а депутати обираються в єдиному виборчому окрузі. Громадяни, які проживають на непідконтрольних територіях, відповідно до даних системи реєстрації населення мають можливість волевиявлення за умови їхнього включення до спеціального виборчого списку. Вибори проходять за пропорційною виборчою системою з відкритими списками та прохідним бар'єром 1,8 %¹⁸.

Отже, під час визначення кількості мандатів для України в Європейському парламенті варто враховувати загальну чисельність населення країни, зокрема й жителів імовірних непідконтрольних територій, оскільки в разі вступу до ЄС держава набуває членства у своїх міжнародно визнаних кордонах. За таких умов поділ території України на кілька виборчих округів є недоцільним, адже мандати в Європейському парламенті від окупованих регіонів не зможуть бути заміщені, а їх приєднання до інших округів, що охоплюють підконтрольні території, створює ризик диспропорції в кількості виборців між округами. Проведення виборів на основі пропорційної виборчої системи в єдиному загальнодержавному виборчому окрузі є найбільш доцільним для України, адже така модель є найпоширенішою серед держав-членів ЄС; зокрема, такий підхід застосовують на Кіпрі. Водночас зауважимо, що проведення виборів до Верховної Ради України за нормами чинного Виборчого кодексу ще не було апробоване на практиці. Крім того, виборча система на основі пропорційності з регіональними списками не є тотожною пропорційній системі з відкритими списками, яку використовують деякі держави-члени ЄС. Тож найдоцільнішим вбачається застосування пропорційної виборчої системи в єдиному загальнодержавному виборчому окрузі, адже держава вже має досвід проведення виборів за такою моделлю у «чистому» або змішаному (поєднаному з мажоритарною системою відносної більшості) вигляді.

Таким чином, якщо з врегулюванням основних етапів проведення виборів до Європейського парламенту не повинно виникнути труднощів, оскільки Україна має відповідний досвід та здобутки за роки незалежності, то правове унормування «іноземного елемента» потребує системного підходу.

Зокрема, необхідно врегулювати порядок голосування громадян держав-членів ЄС в Україні. Це означає, що їх потрібно внести до Державного реєстру виборців або іншої системи, призначеної для збирання та обробки даних про громадян, які матимуть право голосу на виборах до Європейського парламенту. На наш погляд, ведення обліку виборців на виборах до Європейського парламенту за допомогою Державного реєстру виборців, який адмініструє Центральна виборча комісія, є найкращим варіантом, оскільки це дозволить охопити як громадян України, так і громадян держав-членів ЄС. Якщо стосовно громадян України правила ведення їхніх даних у Державному реєстрі виборців чітко регламентовані, то щодо іноземців вони наразі відсутні, що зумовлює потребу в суттєвих змінах до Закону України «Про Державний реєстр виборців»¹⁹. Зокрема, необхідно доповнити визначення поняття «Державний реєстр виборців» згідно про вибори до Європейського парламенту (стаття 1), розширити його основні завдання (стаття 2), а також внести зміни до статті 17. У цій статті однією з підстав для видання наказу про внесення запису до бази даних Реєстру

¹⁷ Законодавство ЄС про вибори та зобов'язання України. URL: <https://www.ifesukraine.org/wp-content/uploads/2024/01/zakonodavstvo-eu-pro-vybory-ta-zabovyzannia-ukrainy.pdf>.

¹⁸ Ясірова Ю. Ф. Партийна система Республіки Кіпр в умовах євроінтеграції: дис. ... канд. пол. наук: 23.00.02. Маріуполь, 2017. С. 152-153.

¹⁹ Про Державний реєстр виборців: Закон України від 22.02.2007 р. № 698-V. Дата оновлення: 31.12.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-16>.

слід визначити отримання в установленому порядку громадянином держави-члена ЄС посвідки на тимчасове або постійне проживання в Україні, а підставою для видання наказу про знищення такого запису - втрату громадянином держави-члена ЄС права на постійне чи тимчасове проживання в Україні.

У зв'язку з тим, що громадяни держав-членів ЄС, які проживають в Україні, матимуть право голосу і в державі свого громадянства (так само як і громадяни України зможуть голосувати в Україні або за місцем постійного проживання в ЄС), необхідно докласти зусиль для унеможливлення подвійного голосування, оскільки воно порушує принцип рівного виборчого права. Хоча держави-члени ЄС зобов'язані протидіяти цьому явищу та намагаються робити це шляхом взаємного обміну інформацією про зареєстрованих виборців і кандидатів (зокрема з використанням криптоінструменту ЄС), проблему досі не вдалося розв'язати повністю, що визнає і Європейська комісія у своєму звіті про проведення виборів 2024 року. Вона пов'язує це передусім із суттєвими відмінностями в національних процедурах, зокрема у строках реєстрації виборців²⁰.

Поряд з активним виборчим правом іноземці, які постійно проживають на території України, мають бути наділені й пасивним виборчим правом - можливістю стати депутатом Європейського парламенту за українським мандатом. Оскільки за пропорційної системи участь у виборах беруть політичні партії, а не окремі кандидати, у чинній редакції статті 6 Закону України «Про політичні партії в Україні» міститься обмеження, згідно з яким членство в політичних партіях дозволено виключно громадянам України²¹. Як за попереднього виборчого законодавства, так і за чинного Виборчого кодексу України, партії для участі в парламентських виборах висувають кандидатів, які є членами цих партій, або безпартійних осіб, які мають право бути обраними відповідно до вимог закону. Впровадження такої моделі за аналогією до виборів до Європейського парламенту дозволить іноземцям брати участь у виборчому процесі як кандидатам від відповідних партій. Водночас у такий спосіб не вирішується питання членства іноземців в українських політичних партіях, що є важливим у контексті гармонізації національного законодавства з європейськими вимогами.

Обмеження щодо участі у виборах як кандидатів мають стосуватися осіб, чия діяльність є несумісною з мандатом депутата Європейського парламенту. Частина перша статті 7 Європейського виборчого акта встановлює несумісність мандата депутата Європейського парламенту з більшістю посад в органах влади ЄС та в національних урядах, а частина друга цієї статті з 2004 року запровадила несумісність із мандатом депутата національного парламенту. Частина третя цієї статті дозволяє на рівні національного законодавства встановлювати додаткові вимоги щодо несумісності мандатів²². Обмеження щодо несумісності мандата для кандидатів у депутати Європейського парламенту від України варто визначити на основі аналогічних правил, які існують на національному рівні для народних депутатів України. Зокрема, йдеться про заборону займатися іншою оплачуваною діяльністю (крім викладацької, наукової та творчої), а також входити до складу керівного органу чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті отримання прибутку. Такі вимоги є об'єктивними, адже вони унеможлиблюватимуть сторонній вплив на депутатів, запобігатимуть виникненню конфлікту інтересів і дозволять їм повністю зосередитися на політичній діяльності в Європейському парламенті.

Проведення виборів до Європейського парламенту на території України стане показником спроможності нашої держави забезпечити волевиявлення громадян на основі міжнародних стандартів, де одну з провідних ролей відіграє принцип чесних виборів та належного встановлення їхніх результатів. Цей процес має передбачати можливість оскарження результатів виборів у разі,

²⁰ Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Report on the 2024 elections to the European Parliament.

URL: https://commission.europa.eu/document/download/2a7fddb2-e927-4079-92cc-4bb4279e9a46_en?filename=Report%20on%20the%202024%20elections%20to%20the%20European%20Parliament.pdf.

²¹ Про політичні партії в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. № 2365-III. Дата оновлення: 19.12.2024.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>.

²² Act concerning the election of the members of the European Parliament by direct universal suffrage. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A01976X1008%2801%29-20020923&qid=1753967868803>.

якщо вони були проведені із суттєвими порушеннями, що унеможливають встановлення дійсного волевиявлення виборців. Подібні спори за своїм характером належать до категорії справ, які через значний політичний складник є найбільш пріоритетними для держави й потребують невідкладного та висококомпетентного розгляду²³. З огляду на ці критерії, розгляд позовів щодо результатів виборів до Європейського парламенту на території України має бути підсудним Верховному Суду як суду першої інстанції. Це гарантуватиме невідкладність розгляду, продемонструє спроможність України проводити демократичні вибори та зміцнить її авторитет у ЄС. Реалізація цієї ініціативи потребує внесення відповідних доповнень до Кодексу адміністративного судочинства України (зокрема до статті 22 КАС України) та включення до нього норм, які визначають особливості провадження у справах, пов'язаних із виборами до Європейського парламенту.

Становлення виборчої культури громадян України. Актуалізація ролі участі громадян України у виборах до Європейського парламенту має відбуватися паралельно з формуванням законодавчої основи їхнього проведення на національному рівні.

Загальноєвропейська тенденція свідчить про постійне зниження інтересу громадян держав-членів ЄС до участі у виборах до Європейського парламенту, починаючи з перших виборів 1979 року. Показовою є розбіжність між показниками явки виборців на національних та європейських виборах, яка виявилася навіть у тих державах, що вперше брали участь у голосуванні після вступу до ЄС. Наприклад, у виборах до Європейського парламенту 2004 року взяли участь громадяни восьми нових держав-членів, які приєдналися до ЄС під час «великого розширення» того самого року. В Угорщині різниця між явкою на національних та європейських виборах становила 32%, в Естонії - 31%, у Словаччині - 53%, у Польщі - 26%. Такі низькі показники зумовлені загальносуспільним уявленням про те, що Європейський парламент наділений найменшим обсягом повноважень порівняно з іншими інституціями ЄС, зокрема Європейською комісією та Радою міністрів²⁴. Задля об'єктивності необхідно зауважити, що такий погляд на роль Європейського парламенту домінував до підписання Лісабонського договору 2009 року, після чого його вплив посилювався, однак явка виборців і досі залишається відносно низькою. На виборах 2024 року явка становила 50,74% європейських виборців, що хоч і є найвищим показником за останні три десятиліття, проте залишається в межах середньої явки на рівні 42-50%. Проте навіть серед держав-членів ЄС немає уніфікованого показника: у країнах Центрально-Східної Європи, які порівняно нещодавно увійшли до ЄС, явка є нижчою за загальноєвропейську, а у Хорватії, яка приєдналася до ЄС після розширення 2017 року, вона становила лише 21,35%²⁵.

Ці дані свідчать про високий рівень абсентеїзму, що водночас є проявом «дефіциту демократії» в ЄС. Під цим терміном зазвичай розуміють відсутність у громадян держав-членів ЄС ефективних механізмів безпосереднього впливу на загальноєвропейську політику, внаслідок чого виникають розбіжності між процесом ухвалення рішень на рівні ЄС та тими демократичними механізмами й формами, які мають його визначати. Проявами цього чинника є дисбаланс у співвідношенні представництва виборців, відсутність у Європейського парламенту виключних повноважень законодавчого органу в інституційній системі влади ЄС, зростання впливу виконавчої влади в державах-членів ЄС, складність розуміння пересічними громадянами принципів функціонування ЄС, розбіжність між сподіваннями європейців та діями європейської влади, а також відсутність загальноєвропейських виборів за своєю суттю²⁶.

У разі вступу України до ЄС може виникнути ризик низької явки на виборах до Європейського парламенту. Авторитетні соціологічні опитування, проведені після отримання державою статусу

²³ Юркевич І. І., Романів А. Р. Верховний Суд як суд першої інстанції щодо справ державної вагомості для України. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: «Юридичні науки». 2024. Том. 11, № 3 (43). С. 315. DOI: <https://doi.org/10.23939/law2024.43.308>.

²⁴ Джадт Т. Після війни. Історія Європи від 1945 року / пер. з англ. К. Зарембо. 2-ге вид. Київ: Наш Формат, 2021. С. 785-787.

²⁵ 2024 European election results. URL: <https://results.elections.europa.eu/en>.

²⁶ Кулабухова А. В. Вплив громадян на функціонування ЄС та проблема «дефіциту демократії». Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2015. Вип. 29. С. 169-170.

кандидата на членство в ЄС, фіксують тенденцію до зростання самоідентифікації українців як європейців, а України - як європейської держави, передусім у географічному, культурному та політичному аспектах. Найважливішим критерієм у формуванні європейської ідентичності є аксіологічний, пов'язаний зі спільною системою цінностей: демократією, правовою державою, правами людини. При цьому європейська ідентичність не замінює національної, адже в державах-членах ЄС відчуття приналежності до єдиної спільноти поєднується зі збереженням національної самобутності, інтегрованої в загальноєвропейську культуру²⁷.

У цьому контексті поділяємо окрему думку судді Конституційного Суду України Олега Первомайського, висловлену стосовно Висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору), яким до преамбули Конституції України включено поняття «європейська ідентичність»: «З цих міркувань Суд мав змогу у Висновку зазначити, що застосування поняття «європейська ідентичність» до Українського народу в тексті преамбули Основного Закону України, по-перше, не заперечує подальшого існування «національної ідентичності» Українського народу, по-друге, не протиставляє поняття «європейська ідентичність» та «національна ідентичність», оскільки ідея «європейської ідентичності» ґрунтується на збереженні та розвитку «національної ідентичності» народів об'єднаної Європи»²⁸.

Закріплення європейського та євроатлантичного курсу держави в Конституції України саме по собі не формує європейської ідентичності Українського народу. Ризик низької явки може виникнути у разі, якщо пересічні громадяни України належним чином не зрозуміють суті інтеграції України до ЄС та нових політичних можливостей, які відкриває для них участь у виборах до Європейського парламенту, зокрема щодо впливу на процес ухвалення рішень у ЄС. Тому паралельно з розробленням виборчого законодавства має здійснюватися просвітницька робота серед населення стосовно політичного процесу в ЄС та можливостей впливу на нього через Європейський парламент. Основою для проєвропейської кампанії має стати роз'яснення особливостей голосування та важливості виборчого процесу для держави, оскільки вибори до Європейського парламенту визначатимуть курс ЄС на наступні п'ять років.

Іншим важливим чинником політичної культури українського суспільства в контексті виборів до Європейського парламенту є діяльність національних політичних партій. Гармонізація законодавства про політичні партії з європейським, особливо в контексті фінансування, є важливим, але складним питанням, яке варто розглянути в межах окремого дослідження. У контексті політичної культури найважливішою є взаємодія національних партій із загальноєвропейськими на основі спільної ідеології.

Представники національних партій беруть участь у виборах до Європейського парламенту у складі загальноєвропейських партій, які об'єднують низку партій держав-членів ЄС, а європейські депутати формують фракції на основі партійної, а не державної приналежності. Наразі в Європейському парламенті діє вісім політичних груп: Європейська народна партія (християнські демократи), Прогресивний альянс соціалістів і демократів (соціал-демократи), Патріоти за Європу (націоналісти), Європейські консерватори та реформісти (консерватори), Оновити Європу (ліберали), Зелені - Європейський вільний альянс (ліберали, зелені), Ліві в Європейському парламенті - ЄОЛ/ЛЗП (соціалісти), Європа суверенних націй (праві). Також є невелика кількість позафракційних депутатів, які не входять до жодної групи²⁹.

²⁷ Мельничук В. В. Аксіологічні засади формування європейської ідентичності українців. Вісник Львівського університету. Серія: Філософсько-політологічні студії. 2024. Вип. 52. С. 170-173. DOI: <https://doi.org/10.30970/PPS.2024.52.20>.

²⁸ Окрема думка судді Конституційного Суду України Первомайського О.О. стосовно Висновку Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору) (реєстр. № 9037) вимогам статей 157 і 158 Конституції України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ng03d710-18>.

²⁹ 2024 European election results. URL: <https://results.elections.europa.eu/en>.

Євроінтеграція України означатиме посилення взаємодії національних партій із загальноєвропейськими з подальшою співпрацею в Європейському парламенті. Політичні партії, представлені у Верховній Раді України IX скликання, налагодили комунікацію з європейськими партіями та політичними групами Європейського парламенту: зокрема, «Слуга народу» та «Голос» входять до Альянсу лібералів і демократів за Європу (політична група «Оновити Європу»), а «Європейська Солідарність» і «Батьківщина» є асоційованими членами Європейської народної партії³⁰.

В Україні зареєстровано понад 350 політичних партій, більшість із яких є невідомими широкому загалу й функціонують лише формально, тому не можна стверджувати, що всі українські політичні сили долучаться до загальноєвропейських об'єднань. Крім того, в країні бракує політичних партій із тривалим досвідом діяльності та стійкою ідеологією, які мали б вагомий вплив на державну політику. Наразі лише парламентські партії Верховної Ради України IX скликання виявили активність у співпраці із загальноєвропейськими силами, ґрунтуючись на ідеологічній спорідненості. Без належної взаємодії національних партій із загальноєвропейськими проведення виборів до Європейського парламенту на території України не відповідатиме духу ідеологічної конкуренції та визначення подальшого вектора розвитку ЄС, а представникам від України буде складно налагодити ефективну роботу в межах політичних груп.

Висновки і пропозиції. Отже, на сучасному етапі виборче право ЄС, на основі якого проводяться вибори до Європейського парламенту, характеризується поєднанням основоположних норм, закріплених у Договорі про Європейський Союз, Договорі про функціонування Європейського Союзу та Європейському виборчому акті, і наданням державам-членам ЄС свободи в установленні на національному рівні правил проведення відповідного голосування. Попри низку спроб уніфікації виборчого законодавства, зокрема нещодавні ініціативи, такий порядок організації виборів, найімовірніше, збережеться на момент можливого вступу України до ЄС.

Вступ України до ЄС є прогнозованою, проте не визначеною в часі подією. Однак, за сподіваннями представників ЄС, це має відбутися до 2030 року, що вказує на необхідність підготовки національного законодавства до проведення виборів до Європейського парламенту з урахуванням ситуації в державі внаслідок гіпотетичного мирного договору, ініційованого США, а саме наявності окупованих регіонів. З огляду на цей чинник найбільш релевантним для України буде досвід Кіпру щодо проведення виборів до Європейського парламенту, оскільки ця держава також має невідокремлені території. Розроблення національного законодавства щодо правил проведення виборів до Європейського парламенту має бути комплексним процесом, що може потребувати внесення змін до Конституції України (якщо такого висновку дійде Конституційний Суд України). Водночас виборча система повинна залишатися звичною для громадян України, апробованою досвідом попередніх виборів до Верховної Ради України та адаптованою до вимог базового законодавства ЄС. На нашу думку, оптимальним варіантом є систематизація норм щодо проведення виборів до Європейського парламенту на території України в окремому законі України. Подальші дослідження конкретних аспектів законодавства в цій сфері є надзвичайно перспективними.

Не менш важливою є активізація громадян України під час виборів до Європейського парламенту. Актуальним завданням є зміцнення європейської ідентичності українського народу, який посяде своє місце серед народів об'єднаної Європи, не відмовляючись від власної національної самобутності, а навпаки - безпосередньо впливаючи на спільне європейське майбутнє. Лише за таких умов можна досягти зацікавленості українців у загальноєвропейських справах і, як наслідок, високої явки на виборах до Європейського парламенту. Не менш важливу роль мають відігравати українські політичні партії, які співпрацюватимуть із загальноєвропейськими на основі спільної ідеології, консолідуючи відповідні настрої українських виборців для якнайкращого представництва держави в Європейському парламенті та забезпечення ефективної діяльності обраних від України депутатів.

³⁰ Тюканкіна Є., Чабанна М. Вплив європейської інтеграції на партійну систему України. Empirio. 2025. Т. 2, Special Issue. С. 47. DOI: <https://doi.org/10.18523/3041-1718.2025.2.s.40-53>.

Список використаних джерел

Бібліографія:

1. 2024 European election results. URL: <https://results.elections.europa.eu/en>.
2. Вибори до Європарламенту в Україні: мрія, до якої треба готуватися вже зараз. URL: <https://www.euointegration.com.ua/articles/2025/08/13/7217885>.
3. Джадт Т. Після війни. Історія Європи від 1945 року / пер. з англ. К. Зарембо. 2-ге вид. Київ: Наш Формат, 2021. 928 с.
4. Законодавство ЄС про вибори та зобов'язання України. URL: <https://www.ifesukraine.org/wp-content/uploads/2024/01/zakonodavstvo-eu-pro-vyboru-ta-zabovuyazannia-ukrainy.pdf>.
5. Кулабухова А. В. Вплив громадян на функціонування ЄС та проблема «дефіциту демократії». Державне будівництво та місцеве самоврядування. 2015. Вип. 29. С. 166-178.
6. Максименцева Н.О. Новації європейського законодавства про вибори: досвід для України. Юридичний науковий електронний журнал. № 5. 2023. С. 47-49. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-5/8>.
7. Мельничук В. В. Аксіологічні засади формування європейської ідентичності українців. Вісник Львівського університету. Серія: Філософсько-політологічні студії. 2024. Вип. 52. С. 169-174. DOI: <https://doi.org/10.30970/PPS.2024.52.20>.
8. Морозов С. О. Перші вибори до Європейського Парламенту на основі прямого загального голосування 1979 року. Історичні студії суспільного прогресу. 2017. Вип. V. С. 41-47.
9. Президентка Єврокомісії відповіла, чи зможе Україна стати членом ЄС до 2030 року. URL: <https://www.unian.ua/world/vstup-ukrajini-v-yes-ursula-fon-der-lyayen-vidpovila-chi-ce-mozhlivo-do-2030-roku-12926007.html>.
10. Тюканкіна Є., Чабанна М. Вплив європейської інтеграції на партійну систему України. Empirio. 2025. Т. 2, Special Issue. С. 40-53. DOI: <https://doi.org/10.18523/3041-1718.2025.2.s.40-53>.
11. Юркевич І. І., Романів А. Р. Верховний Суд як суд першої інстанції щодо справ державної вагомості для України. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: «Юридичні науки». 2024. Том. 11, № 3 (43). С. 308-318. DOI: <https://doi.org/10.23939/law2024.43.308>.
12. Ясірова Ю. Ф. Партійна система Республіки Кіпр в умовах євроінтеграції: дис. ... канд. пол. наук: 23.00.02. Маріуполь, 2017. 247 с.

Перелік юридичних документів:

13. Act concerning the election of the members of the European Parliament by direct universal suffrage. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A01976X1008%2801%29-20020923=1753967868803>.
14. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Report on the 2024 elections to the European Parliament. URL: https://commission.europa.eu/document/download/2a7fddb2-e927-4079-92cc-4bb4279e9a46_en?file-name=Report%20on%20the%202024%20elections%20to%20the%20European%20Parliament.pdf.
15. Consolidated version of the Treaty on European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02016M%2FTXT-20250315>.
16. Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02016E%2FTXT-20250315>.
17. European Parliament legislative resolution of 3 May 2022 on the proposal for a Council Regulation on the election of the members of the European Parliament by direct universal suffrage, repealing Council Decision (76/787/ECSC, EEC, Euratom) and the Act concerning the election of the members of the European Parliament by direct universal suffrage annexed to that Decision (2020/2220(INL) - 2022/0902(APP)) URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52022AP0129=1680612693348>.
18. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. Дата оновлення: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>.
19. Окрема думка судді Конституційного Суду України Первомайського О.О. стосовно Висновку Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору) (реєстр. № 9037) вимогам статей 157 і 158 Конституції України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ng03d710-18>.
20. Про Державний реєстр виборців: Закон України від 22.02.2007 р. № 698-V. Дата оновлення: 31.12.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-16>.

21. Про політичні партії в Україні: Закон України від 05.04.2001 р. № 2365-III. Дата оновлення: 19.12.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>.
22. Про схвалення Стратегії демографічного розвитку України на період до 2040 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.09.2024 р. № 922-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-2024-%D1%80>.
23. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 14.07.2021. № 1-р/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-21>.

References

Bibliography:

1. 2024 European election results. URL: <https://results.elections.europa.eu/en>.
2. Dzhadht T. Pislia viiny. Istoriiia Yevropy vid 1945 roku / per. z anhl. K. Zarembo. 2-he vyd. Kyiv: Nash Format, 2021. 928 s.
3. Kulabukhova A. V. Vplyv hromadian na funktsionuvannia YES ta problema «defitsytu demokratii». Derzhavne budivnytstvo ta mistseve samovriaduvannia. 2015. Vyp. 29. S. 166-178.
4. Maksimentseva N.O. Novatsii yevropeiskoho zakonodavstva pro vybory: dosvid dlia Ukrainy. Yurydychni naukovyi elektronnyi zhurnal. № 5. 2023. S. 47-49. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-5/8>.
5. Melnychuk V. V. Aksiolohichni zasady formuvannia yevropeiskoi identychnosti ukraintyv. Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii: Filosofska-politolohichni studii. 2024. Vyp. 52. S. 169-174. DOI: <https://doi.org/10.30970/PPS.2024.52.20>.
6. Morozov S. O. Pershi vybory do Yevropeiskoho Parlamentu na osnovi priamoho zahalnoho holosuvannia 1979 roku. Istorychni studii suspilnoho prohresu. 2017. Vyp. V. S. 41-47.
7. Prezydentka Yevrokomisii vidpovila, chy zmozhe Ukraina staty chlenom YES do 2030 roku. URL: <https://www.unian.ua/world/vstup-ukrajini-v-yes-ursula-fon-der-lyayen-vidpovila-chi-ce-mozhlyvo-do-2030-roku-12926007.html>.
8. Tiukankina YE., Chabanna M. Vplyv yevropeiskoi intehratsii na partiinu systemu Ukrainy. Empirio. 2025. T. 2, Special Issue. S. 40-53. DOI: <https://doi.org/10.18523/3041-1718.2025.2.s.40-53>.
9. Vybory do Yevroparlamentu v Ukraini: mriia, do yakoi treba hotuvatysia vzhe zaraz. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2025/08/13/7217885>.
10. Yasirova YU. F. Partiina systema Respubliki Kipr v umovakh yevrointehratsii: dys. ... kand. pol. nauk: 23.00.02. Mariupol, 2017. 247 s.
11. Yurkevych I. I., Romaniv A. R. Verkhovnyi Sud yak sud pershoi instantsii shchodo sprav derzhavnoi vahomosti dlia Ukrainy. Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnika». Serii: «Yurydychni nauky». 2024. Tom. 11, № 3 (43). S. 308-318. DOI: <https://doi.org/10.23939/law2024.43.308>.
12. Zakonodavstvo YES pro vybory ta zoboviazannia Ukrainy. URL: <https://www.ifesukraine.org/wp-content/uploads/2024/01/zakonodavstvo-eu-pro-vybory-ta-zaboviazannia-ukrainy.pdf>.

List of legal documents:

13. Act concerning the election of the members of the European Parliament by direct universal suffrage. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A01976X1008%2801%29-20020923=1753967868803>.
14. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Report on the 2024 elections to the European Parliament. URL: https://commission.europa.eu/document/download/2a7fddb2-e927-4079-92cc-4bb4279e9a46_en?file-name=Report%20on%20the%202024%20elections%20to%20the%20European%20Parliament.pdf.
15. Consolidated version of the Treaty on European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02016M%2FTXT-20250315>.
16. Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02016E%2FTXT-20250315>.
17. European Parliament legislative resolution of 3 May 2022 on the proposal for a Council Regulation on the election of the members of the European Parliament by direct universal suffrage, repealing Council Decision (76/787/ECSC, EEC, Euratom) and the Act concerning the election of the members of the European Parliament by direct universal suffrage annexed to that Decision (2020/2220(INL) - 2022/0902(APP)) URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52022AP0129=1680612693348>.

18. Konstytutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 r. № 254k/96-VR. Data onovlennia: 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vr>.
19. Okrema dumka suddi Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy Pervomaiskoho O.O. stosovno Vysnovku Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiinym zvernenniam Verkhovnoi Rady Ukrainy pro nadannia vysnovku shchodo vidpovidnosti zakonoproiektu pro vnesennia zmin do Konstytutsii Ukrainy (shchodo stratehichnoho kursu derzhavy na nabuttia povnopravnogo chlenstva Ukrainy v Yevropeiskomu Soiuzi ta v Orhanizatsii Pivnichnoatlantichnoho dohovoru) (reiestr. № 9037) vymoham statei 157 i 158 Konstytutsii Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ng03d710-18>.
20. Pro Derzhavnyi reiestr vybortiv: Zakon Ukrainy vid 22.02.2007 r. № 698-V. Data onovlennia: 31.12.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-16>.
21. Pro politychni partii v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 05.04.2001 r. № 2365-III. Data onovlennia: 19.12.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>.
22. Pro skhvalennia Stratehii demohrafichnoho rozvytku Ukrainy na period do 2040 roku: rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 30.09.2024 r. № 922-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-2024-%D1%80>.
23. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiinym podanniam 51 narodnoho deputata Ukrainy shchodo vidpovidnosti Konstytutsii Ukrainy (konstytutsiinosti) Zakonu Ukrainy «Pro zabezpechennia funkcionuvannia ukrainskoi movy yak derzhavnoi» vid 14.07.2021. № 1-r/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-21>.